

L-51
G-18

M. KIR. MADÁRTANI INTÉZET.
 KÖNIGL. UNGARISCHES ORNITHOLOGISCHES INSTITUT.
 ROYAL HUNGARIAN INSTITUTE OF ORNITHOLOGY.
 INSTITUT ROYAL ORNITHOLOGIQUE DE HONGRIE.

AQUILA

MADÁRTANI FOLYÓIRAT
 ZEITSCHRIFT FÜR ORNITHOLOGIE
 PERIODICAL OF ORNITHOLOGY
 JOURNAL POUR ORNITHOLOGIE

SZERK. REDACT.
 CSÖRGEY TITUSZ TITUS CSÖRGEY

TOM. XXX—XXXI. BUDAPEST 1923—1924.

ÁRA BELFÖLDÖN SZÁZEZER KORONA.
PREIS FÜR DAS AUSLAND 5 HOLLÄNDISCHE GULDEN FRANCO.

MEGRENDELHETŐ A M. KIR. MADÁRTANI INTÉZETNÉL — ZU BEZIEHEN VOM K. UNG. ORNITHOLOGISCHEN INSTITUT
 BUDAPEST, II. DEBRŐI-UT 15. SZÁM.

Olvasóinkhoz!

Az Aquila 1923-iki évfolyamát eredetileg a 30 éves évforduló ünnepi kötetének szántuk. A nyomdai költségek folytonos emelkedése és anyagi helyzetünk egyidejű leromlása azonban arra kényszerített, hogy a már kész jubiláris kötetet utólag kettősnek, tehát XXX—XXXI-nek jelezzük, minthogy a folyó évben újabb kötet kiadására képtelenek volnánk.

Szerk.

An den Leser!

Der Jahrgang 1923 der Aquila war ursprünglich als Jubiläumsband gelegentlich der 30-ten Jahreswende bestimmt. Die stetige Verteuerung der Herstellungskosten einerseits, die Verschlechterung unserer materiellen Lage andererseits, zwangen uns jedoch den schon fertiggestellten Band nachträglich als Doppelband XXX und XXXI für die Jahre 1923 und 1924 herauszugeben, indem für die Herausgabe eines separaten Bandes für 1924 nicht die mindeste Aussicht vorhanden ist.

Red.

A656
V.30-33
Birds

AQUILA

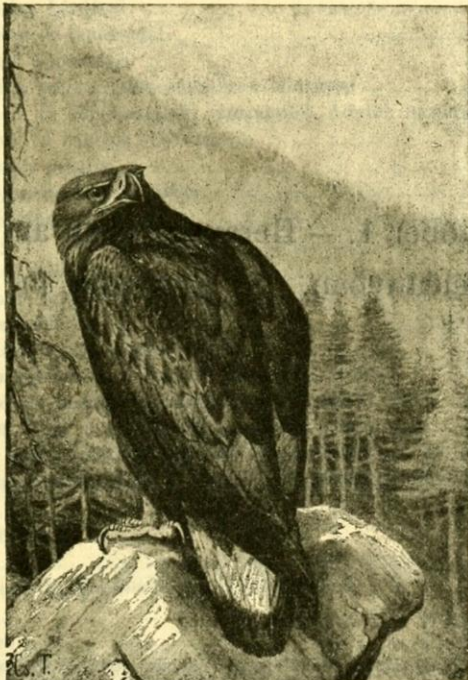
A MAGYAR KIRÁLYI MADÁRTANI INTÉZET FOLYÓIRATA
ZEITSCHRIFT DES KÖNIGLICH UNGARISCHEN
:: ORNITHOLOGISCHEN INSTITUTES ::

MEGINDÍTOTTA
HERMAN OTTÓ

GEGRÜNDET VON
OTTO HERMAN

SZERKESZTI
CSÖRGEY TITUSZ

REDAKTEUR
TITUSZ CSÖRGEY

XXX—XXXI. ÉVFOLYAM * 1923—1924. * JAHRGANG XXX—XXXI.

14 SZÖVEGÁBRÁVAL ÉS 1 ARCKÉPPEL.
MIT 14 TEXTABBILDUNGEN UND 1 PORTRAIT.

BUDAPEST

A MAGYAR KIRÁLYI MADÁRTANI INTÉZET KIADVÁNYA.
VERLAG DES K. UNG. ORNITHOLOGISCHEN INSTITUTES.

1924.

DEC 10 1932

TARTALOM.

	Oldal
ALMÁSY GYÖRGY dr.: Schmidhoffeni TSCHUSI VIKTOR lovag necrologusa...	363—366
BODNÁR BERTALAN: A madárvonulás magyarázata	136—143
— — Daru télen	300
— — A tuzok táplálkozásáról	308
CSÖRGEY TITUS: Előszó	7, 8
— — A madártan megoldatlan kérdései	11—17
— — A varjufélék mérgezésének tanulságai	238—240
— — A mezei veréb repülési képessége	312
GAMMEL ALAJOS: A csuszka mint a gubacsdarazsak ellensége	308
GRESCHIK JENŐ dr.: Gyomor- és köpöttartalom vizsgálatok. Adatok hazánk apró emlőseinek faunájához. III. Ölyvek és baglyok. Új sorozat	243—263
KABÁCOZY ERNŐ: <i>Plectrophenax nivalis</i>	300
— — <i>Anas acuta</i> és <i>Anas querquedula</i> társulása	305
KIRÁLY IVÁN: Kócsagok a Fertőn	296
KÜLLÉY JÁNOS: Teelő fűj	301
LATINOVITS ENDRE: <i>Cygnus musicus</i>	299
LOVASSY SÁNDOR dr.: <i>Anser fabalis</i> és <i>Anser albifrons</i> 1923. évi őszi érkezése a Balatonnál	299
— — <i>Acanthis linaria</i> Keszthelyen	300
— — <i>Muscicapa grisola</i> fészke a villamosvezetéken	305
— — <i>Fulica atra</i> tömeges megjelenése a Balaton keszthelyi öblében	307, 308
MAUKS KÁROLY dr.: <i>Monticola saxatilis</i> a diósgyőri vár romjain	297
— — A Bükk fensíkon 1923. VIII. 8—18. között megfigyelt madárfajok	298
MÜLLER PÉTER: Tömeges madárpusztulás jégverés következtében	309
NAGY JENŐ dr.: A Hortobágy madárvilága. A Hortobágy jelentősége a madárvonulásban. Az itt átvonuló vadludak	272—279
— — <i>Bubo ignavus</i> az Alföldön	298
— — Hattyu	299
NAGY LÁSZLÓ: <i>Anas crecca</i> és <i>Nyroca marila</i> nyári előfordulása	297
— — <i>Syrnium uralense</i>	299
— — <i>Otocoris alpestris flava</i>	300
RÁOZ BÉLA: Kék vércsék és réti baglyok tömeges megjelenése Szerepen	307
REISER OTMÁR: Őszi megfigyelések a Fertő-taván	292—294
RADETZKY DEZSŐ: Tavi cankó fészkelése Tárnokon	296
SCHENK HENRIK: Flavisztikus <i>Emberiza calandra</i>	310
SCHENK JAKAB: Az erdei szalonka vonulása Európában. (9 térképvázlattal)	26—74
— — Az 1923. évi magyar madárjelölések	145—167
— — Magyarország és Németország legrégebb madárvonulási adatai	301, 302
— — Gólyagyűrűzésre való felhívás a 18-ik századból	303
— — „Hosszúéletű gém”	303, 304
— — A fülemüle késői éneke	313, 314
— — Kócsagvédelem — Természetvédelem. 1923/24. évi jelentés	337—344
— — A Németalföldi Madárvédő Egyesület 25 éves jubileuma	353, 354
SZEMERE LÁSZLÓ: Az új cementodukkal végzett költési próbák első eredményei. (4 ábrával)	263—267
— — Adatok a széncinege, parlagi veréb és nyaktekeres hangjához	288—290
— — Kócsag adatok a Fertőről	295
— — <i>Egretta alba</i> és <i>Pelecanus</i> sp. szabolcsmezei költéséről	296
— — BOROSKAY JÁNOS necrologusa. (1 arcképpel)	366, 367
— — Gyűjtemények	371, 372

	Oldal
SZOMJAS LÁSZLÓ: <i>Buteo ferox</i> adatok	298
— — <i>Syrnium uralense</i>	298
— — <i>Branta ruficollis</i>	299
— — Daru adatok	300
— — A vetési varjak és a drótféreg	308
— — Az erdei szalonka sebfoltozása	309
TÉGLÁSSY BÉLA: <i>Anser fabalis</i> áttelelése	300
TRUNGEL IVÁN: Kócsagok Kiskunfélegyházán	296
UITZ JÓZSEF: Kakukfióka két dajkálóval	305
WARGA KÁLMÁN: Az új fecskegyűrűk gyakorlati alkalmazása	177, 178
— — Madárvonulási adatok Magyarországból. VII. 1923-as évfolyam	179—237
— — <i>Lanius senator</i> adatok	297
— — <i>Parus cyanus</i> adat	297, 298
— — <i>Bombycilla garrula</i> invázió	299
— — Nagy fecskevonulás	302
— — A kerti rozsdafarkú fészekátrakása	305, 306
— — Széncinke különös fészkelése	306
— — A banka is tisztítja a fészket	306, 307
— — Tojásívó fakopáncs	308, 309
— — A madarak bogyo- és terméstáplálékáról	309
— — A <i>Circus gallicus</i> ujjvetélése	310—312
— — Gágogó varju	313
— — Hangutánzó barátka	319
— — A kis poszáta cincogása	314
— — Intézeti ügyek	355—358
— — Personalia	362, 363
— — AQUILA-Bibliographia: 1914—1924. Tomus XXI—XXXI.	379—416
WEIGOLD HUGÓ dr.: Mely vonulási utak érintik Helgoland szigetét s vajjon ezek kizárólag a világitó toronynak köszönhetik-e létezésüket? (1 térképvázlattal)	121—128
ZERGÉNYI ANDRÁS: Töredékjegyzetek az alibunári mocsár madárvilágáról	294, 295
Kisebb közlemények	292—314
Intézeti ügyek	355—358
Personalia	362, 363
Neecrologus (TSCHUSI VIKTOR, BOROSKAY JÁNOS)	363—367
Gyűjtemények	371, 372
Index alphabeticus avium	373—378
Aquila-Bibliographia 1914—1924.	379—416

KÉPEK JEGYZÉKE.

	Oldal
Az erdei szalonka tavaszi vonulása Magyarországon	28
A diluviális jégkorszak elterjedése	31
Időjárási helyzetek az erdei szalonka tavaszi kulminálása idején	33
Időjárási helyzetek az erdei szalonka őszi vonulása idején	36
dto.	37
dto.	37
Az erdei szalonkára vonatkozó gyűrűzési adatok feltüntetése és értelmezése	49
Az erdei szalonka valószínű őszi vonulási módja Európában	51
Europa állítólagos körvonalai a jégkorszakban és az erdei szalonka jelenkori utvonalai	57
Helgoland vonulási utjai	123
Cement-fészekodvak új mintái	264, 265

INHALT.

	Seite
ALMÁSY GEORG dr.: Nekrolog über VIKTOR ritter von TSCHUSI zu Schmidhoffen	367—370
BODNÁR BARTHOLOMAEUS: Zur Klärung des Vogelzuges	143—144
— — Kranich im Winter	322
— — Über die Nahrung von <i>Otis tarda</i>	330, 331
CSÖRGEY TITUS: Vorwort	9, 10
— — Ungelöste Probleme in der Ornithologie	17—25
— — Ergebnisse der Krähenvertilgung mit der Giftmethode	240—243
— — Das Flugvermögen des Feldsperlings	334, 335
GAMMEL ALOIS: Kleiber als Feind der Gallwespen	330
GRESCHIK EUGEN dr.: Magen- und Gewölluntersuchungen. Beiträge zur Kleinsäuger-Fauna Ungarns. III. Bussarde und Eulen. Neue Reihe	243—263
KABÁCZY ERNST: <i>Plectrophenax nivalis</i>	322
— — Anschluss einer <i>Anas querquedula</i> zu <i>Anas acuta</i>	327
KIRÁLY IVAN: <i>Egretta alba</i> am Fertő-See	318
KÜLLEY JOHANN: Überwinternde Wachtel	323
LATINOVIČS ANDREAS: <i>Cygnus musicus</i>	321
LOVASSY ALEXANDER dr.: Das Erscheinen von <i>Anser fabalis</i> und <i>Anser albifrons</i> im Herbst 1923 am Balaton	321
— — <i>Acanthis linaria</i> in Keszthely	322
— — Das Nest von <i>Muscicapa grisola</i> auf der elektrischen Leitung	328
— — Massenhaftes Erscheinen von <i>Fulica atra</i> am Balaton-See bei Keszthely	329, 330
MAUKS KARL dr.: Auf dem Bükk-Plateau zwischen 8. und 18. August 1923 beobachtete Vogelarten	298
— — <i>Monticola saxatilis</i> auf der Schlossruine bei Diósgyőr	319
MÜLLER PETER: Massenhafte Vogelvernichtung durch Hagel	331, 332
NAGY EUGEN dr.: Die Vogelwelt der Puszta-Hortobágy in Ungarn. Die Bedeutung der Puszta- Hortobágy für den Vogelzug. Die hier durchziehenden Wildgänse	279—288
— — <i>Bubo ignavus</i> in der Tiefebene	320
— — Ein Schwan	321
NAGY LADISLAUS: Vorkommen von <i>Anas crecca</i> und <i>Nyroca marila</i> im Sommer	319, 320
— — <i>Syrnium uralense</i>	320
— — <i>Otocoris alpestris flava</i>	322
RÁCZ BÉLA: Massenhaftes Erscheinen von <i>Cerchneis vespertinus</i> und <i>Asio accipitrinus</i> in Szerep	329
RADETZKY DESIDERIUS: Das Nisten von <i>Totanus stagnatilis</i> in Tárnok	319
REISER OTMAR: Herbst Beobachtungen vom Fertő-Neusiedler-See	314—317
SCHENK HEINRICH: Flavismus bei <i>Emberiza calandra</i>	332, 333
SCHENK JAKOB: Der Zug der Waldschnepfe in Europa. (Mit 9 Kartenskizzen)	75—120
— — Bericht über die ungarischen Vogelberingungen im Jahre 1923	167—176
— — Die frühesten Vogelzugsdaten aus Ungarn und Deutschland	323—325
— — Eine Anregung zur Storchberingung aus dem 18. Jahrhundert	325, 326
— — „Alter Reiger“	326, 327
— — Später Gesang der Nachtigall	336
— — Edelreiher- und Naturschutz. Bericht 1923/24	344—353
— — Das 25-jährige Jubiläum der „Niederlandsche Vereeniging tot Bescherming van Vogels“ in Amsterdam	354, 355
SZEMERE LADISLAUS: Die ersten Erfolge mit den Beton-Nisthöhlen. (Mit 4 Textabbildungen)	267—271
— — Einiges über die Stimmen der Kohlmeise, des Feldsperlings und des Wendehalses	290—292
— — Daten über <i>Egretta alba</i> vom Fertő-See	318
— — Das Nisten von <i>Egretta alba</i> und <i>Pelecanus</i> im Komitate Szabolcs	318, 319
— — Nekrolog über JOHANN BOROSKAY. (Mit 1 Portrait)	371
— — Sammlungen	371, 372

	Seite
SZOMJAS LADISLAUS : <i>Buteo ferox</i> Daten	320
— — <i>Syrnium uralense</i>	320
— — <i>Branta ruficollis</i>	321
— — Daten über <i>Grus communis</i>	322
— — Saatkrähe und Drahtwürmer	330
— — Zur Frage der Fusswundenbehandlung der Waldschnepfe	332
TÉGLÁSSY BÉLA : Überwinterung von <i>Anser fabalis</i>	322
TRUNGEL IVAN : <i>Egretta alba</i> in Kiskunfélegyháza	318
UITZ JOSEF : Ein junger Kukuk von zwei Pflegern gefüttert	328
WARGA KOLOMAN : Die Anwendung der neuen Schwalbenringe	178
— — Vogelzugsdaten aus Ungarn. VII. Jahrgang 1923.	179—237
— — Vorkommen von <i>Lanius senator</i>	320
— — Vorkommen von <i>Parus cyanus tianschanicus</i>	320
— — <i>Bombycilla garrula</i> Invasion im Winter 1923/24.	321
— — Starker Rauchschwalben Zug	325
— — Nestübersiedelung von <i>Erithacus phoenicurus</i>	328
— — Absonderliche Niststelle einer Kohlmeise	328, 329
— — Auch der Wiedehopf reinigt sein Nest	329
— — <i>Dendrocoptes major pinetorum</i> als Eierfresser	331
— — Über die Beeren- und Früchten-Nahrung der Vögel	331
— — Beobachtung einer Wendezehe bei <i>Circaëtus gallicus</i>	333, 334
— — Gänsegeschrei nachahmende Krähe	335
— — <i>Sylvia atricapilla</i> als Spötter	335
— — Das Zirpen der Zaungrasmücke	336, 337
— — Instituts-Angelegenheiten	359—362
— — Personalia	362, 363
— — AQUILA-Bibliographia: 1914—1924. Tomus XXI—XXXI.	379—416
WEIGOLD HUGO dr. : Berühren Vogelzugstrassen Helgoland und welche? Ist etwa der Leuchtturm allein die Ursache der Existenz dieser Strassen? (Mit 1 Kartenskizze)	129—135
ZERGÉNYI ANDREAS : Fragmentarische Notizen über die Vogelwelt des Alibunärer Sumpfes	317, 318
Kleinere Mitteilungen	314—337
Instituts-Angelegenheiten	359—362
Personalia	362, 363
Necrolog (VIKTOR TSCHUSI, JOHANN BOROSKAY)	367—371
Sammlungen	371, 372
Index alphabeticus avium	373—378
Aquila-Bibliographia 1914—1924	379—416

VERZEICHNIS DER ABBILDUNGEN.

	Seite
Der Frühjahrzug der Waldschnepfe in Ungarn	28
Die Verbreitung der diluvialen Eiszeit	31
Wetterlagen zur Zeit der Kulminationen des Frühjahrzuges der Waldschnepfe	33
Wetterlagen vor den Herbst-Massenzügen der Waldschnepfe	36
dto.	37
dto.	37
Kartografische Darstellung und Deutung der Beringungsdaten über die Waldschnepfe	49
Mutmassliche Herbstzugweise der Waldschnepfe in Europa	51
Die angeblichen Umriss Europas zu der Eiszeit und die jetzigen Zugstrassen der Waldschnepfe	57
Die Zuggebiete Helgolands	123
Die neuen Beton-Nisthöhlen	264, 265

Előszó.

Az AQUILA 30-ik évfolyama jelenik meg ez alkalommal, ezidén is a Hollandiai Madárvédő Egyesület jelentékeny anyagi támogatásával, melyért mult évben kifejezett köszönetünket ismételjük meg. Jobb időkben jubilálhatnánk is a 3 évtized határkövénél. Nemzetünk mai nagy gyásza csak oly visszapillantást enged meg, amely nehéz helyzetünkből való kibontakozásunkhoz keres tanulságot.

A multba tekintve, kegyelettel és hálával kell emlékeznünk intézetünk és folyóiratunk megalapítójára, HERMAN OTTÓ-ra, aki az uttörök minden nehézségével hősileg küzdve alkotta meg az akkori Európa első és egyetlen állami madártani intézetét, egységesen irányított gárdába szervezve az országnak a madártan iránt érdeklődő értelmiségét, kezdve a magán-személyekből összeállított megfigyelő hálózaton, majd kibővitve azt az állami erdészeti tisztikarral, speciális esetekben bevonva végül a magyar tanítók ezreit is. Mindig a lényegyet kereső elméje megóvta őt attól, hogy az önkéntes munkatársakat már kezdetben valamely alapszabállyal bíró egyesület korlátai közé szorítsa; csupán a közös akarat és közös lelkesedés kapcsával füzte őket össze, a külső kötelek meg szabását a jövőre bizva. Hogy a lelkek ily összekapcsolása nálunk mennyire bevált, mutatja az utóbb az Orsz. Állatvédő Egyesület kebelében szervezett Ifjusági Madárvédő Liga is, mely szintén alapszabály nélkül, egy közös, holtigtartó fogadalommal egyesíti nemzetünk iskolai fiatalságának százezreit.

Hogy intézetünk mit alkotott az elmúlt 30 év alatt, arról az Aquila lapjai maguk tanuskodnak; felesleges volna újból felsorolni. Nem emlékezem meg annak a sok szép tervnek hosszú soráról sem, ami javarészen anyagi eszközök híján máig sem valósulhatott meg. Ezeket a terveket amugy is revideálnunk kellett, mert jelenünk és várható jövőnk munkaprogramunk jelentékeny módosítását követeli.

Igy elsősorban — minthogy a szélesebb körnek szóló kiadványaink újból való előállítására lehetetlenné vált — az eddiginél sokkal nagyobb mértékben kell igénybe vennünk az előszó erejét, tehát az ismeretterjesztő előadások sorozatát. Ehhez vidéki munkatársaink hozzájárulását is kérnünk kell, akik közül ebbeli készségének és rátermettségének már is örvendetes bizonyosságát adta id. SZOMJAS GUSZTÁV és DR. NAGY JENŐ, a nemrégiben alapított TISZÁNTULI MADÁRVÉDŐ EGYESÜLET keretében, D e b r e c e n b e n.

Ugyanekkor pedig budapesti központunknak szabad előadásokban van módjában a muzeumában egybegyűlt értékeket ismertetni, hol a kisebb csoportokban fogadható felnőtteknek és fiataloknak a hazai madárvilágot oekologiai, valamint az emberrel való minden vonatkozásában mutatjuk be már évek óta. Kiegészítően ezt az elsősorban a cserkészifjak körében rendezett kirándulásokkal, oly célból, hogy a madaraknak életjegyeit és főképen hangját megismertetve fokozzuk a természetnek azt a megértését és szeretetét, amely a tökéletes ember nevelésének oly fontos eszköze. Ezt a vándortanítói működést a tanítóképzőkre és az erdészeti szakiskolákra is reméljük kiterjeszthetni, ott is előszóval és vetített képekkel pótolva a hiányzó könyvet. Fontos és szép feladatul kínálkozik az alakulóban lévő **MAGYAR MADÁRVÉDŐ EGYESÜLET** kiépítése is, amelylyel nemzetünk is belekapcsolódnék a madárvédő egyesületek ama világszövetségébe, amelynek létrehozásán az amerikai Audubon Society elnöke G. T. PEARSON fáradozik. Ezzel is részt kívánunk venni abban az építő munkában, amely nemzetünk területi csomkulását a belső, lelki értékek növelésével iparkodik helyreépíteni.

CsÖRGEY TITUS.

Vorwort.

Der 30-te Jahrgang der AQUILA nimmt nun seinen Weg zu den Fachkreisen und Freunden unseres Institutes im In- und Auslande. Auch dieser Band konnte nur mit bedeutenden materiellen Beiträgen unserer holländischen Freunde erscheinen und sagen wir ihnen auch bei dieser Gelegenheit herzlichsten Dank für die gewährte Unterstützung. In besseren Zeiten hätten wir wohl das Erscheinen des 30-ten Jahrganges als ein Jubiläum feiern können. Die traurige Lage unseres Landes legt uns jedoch vielmehr die Pflicht auf, diejenigen Wege ausfindig zu machen, auf welchen wir uns aus den heutigen schwierigen Verhältnissen befreien könnten.

In die Vergangenheit zurückblickend gedenken wir mit dankerfüllter Pietät des Begründers des Institutes und dessen Zeitschrift, OTTO HERMAN'S der alle Schwierigkeiten des Anfanges heldenhaft überwindend das erste und damals einzige staatliche ornithologische Institut Europas ins Leben rief. Zu diesem Zwecke organisierte er die damalige ornithologische Garde Ungarns zu einem einheitlich geführten Verbande, gesellte diesem das geschulte Personale der Forstbehörden bei und mobilisierte zu speziellen Zielen noch das gesamte Corps der Volksschullehrer. Sein stets auf das Wesentliche gerichteter Sinn hielt ihn davon zurück, die aus eigenem Antriebe tätigen Mitarbeiter in einen Verband mit Statuten zu pressen; nur das gemeinsame Ziel, die gemeinsame Begeisterung waren es, welche diese Garde vereinigte und zusammenhielt. Die Ausgestaltung des äusseren Verbandes legte er der Zukunft anheim. Wie sehr sich diese Art der Vereinigung bei uns bewährte, zeigt die im Rahmen des Landes-Tierschutz-Vereines bestehende Landes-Vogelschutz-Liga der Jugend, welche ebenfalls ohne Statuten wirkend nur durch die Kraft eines zeitlebens bindenden Gelübdes die gesamte, an Hunderttausende zählende Schulpugend unseres Landes vereint.

Was unser Institut während dieser 30 Jahre leistete, darüber geben die Aquila-Bände selbst eine Antwort und stehe ich deshalb von einer Aufzählung derselben ab. Ebenso übergehe ich auch die vielen schönen Pläne, deren Verwirklichung bisher wegen unzureichenden materiellen Mitteln unterbleiben musste. Diese Pläne müssen auch revidiert werden, weil unsere Gegenwart und nicht minder unsere nächste Zukunft eine bedeutende Modifizierung unseres Arbeitsprogrammes verlangt.

Indem die Herstellung unserer Veröffentlichungen, mittels welcher wir bisher die breitesten Volksschichten zu belehren vermochten zur Unmöglichkeit wurde, müssen wir uns in erhöhtem Masse der Kraft des Wortes, namentlich des Vortrages bedienen. Diesbezüglich müssen wir auch die Beihilfe unserer Mitarbeiter in den Peripherien in Anspruch nehmen, von denen besonders GUSZTAV v. SZOMJAS und Dr. EUGEN NAGY ihre disbezügliche hervorragende Befähigung und Bereitwilligkeit durch die Gründung des VOGELSCHUTZ-VEREINES JENSEITS DER THEISS in Debrecen bewiesen haben.

Im Institute selbst werden die wertvollen Sammlungen vor den in kleinen Gruppen erscheinenden Erwachsenen und vor der Schuljugend schon seit Jahren vorgezeigt und die Oekologie, sowie die wirtschaftliche Bedeutung der heimischen Vogelwelt in allen Beziehungen zum Menschen besprochen. Diese Tätigkeit soll in Zukunft noch durch Ausflüge mit der Pfadfinder-Jugend ergänzt werden, bei welchen Gelegenheiten durch die Belehrung über die Kennzeichen der Vögel im Freien namentlich der Lautäusserungen das Verständniss und die Liebe zur Natur, als wichtigstem Mittel zur Erziehung zum je vollkommeneren Menschen, in hohem Masse gefördert wird. Diese Wander-Lehrer-Tätigkeit gedenken wir auch auf die Lehrer-Präparanden und forstlichen Fachschulen auszubreiten und auch hier durch den Vortrag und das Lichtbild die fehlenden Bücher zu ersetzen. Als eine ebenso wichtige, als schöne Aufgabe bietet sich der Ausbau des in der Entstehung begriffenen UNGARISCHEN VOGELSCHUTZ-VEREINES, mittels dessen Ungarn dem Weltbunde der Vogelschutz-Vereine beitrifft, an dessen Verwirklichung G. T. PEARSON, der Präsident der Audubon Societies in Nordamerika tätig ist. Auch durch diese Tätigkeit wollen wir Anteil nehmen an der Arbeit des Neubaus, welche die Gebiets-Verstümmelung des Landes durch die Vermehrung der inneren geistigen Werte wettzumachen bestrebt ist.

TITUS CSÖRGEY.